

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Reklamacije so poštnine proste.

Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati: Enostopna pett-vrstična (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

59. številka

V Ljubljani, v četrtek, dne 19. maja 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Hrvaške volitve.

V Zagrebu, 14. maja.

V Moroviću je torej izvoljen kandidat koalicije, madžaron dr. Šumanović, kandidat socialne demokracije, sedrug Bukseg, je pa ostal v majšini, kakor smo Vam že brzojavili. Toda to suho dejstvo je treba nekoliko spopolniti z zanimivimi podatki, da se bo vedelo, kako se pri nas voli in kakšno je sploh sedanje politično življenje na Hrvaškem.

Ko so se naši «koalicionasi» vrnili iz Budimpešte, kjer so lizali čevlje svojemu nekdanj najhujšemu sovražniku in zatiralcu Khuen-Hedervaryju, je bila glorijska po njihovem časopisju, kakor da bi se že drugi dan imelo po Hrvaškem cediti mleko in med. Mi smo svarili od vsega začetka. Khuen govori morda sedaj drugačne besede kakor takrat, ko je bil hrvaški ban, ampak njegova dejanja bodo enake. Bil je lisjak v Zagrebu in lisjak ostane v Budimpešti. Imed meščanskih političarjev je svaril edini Supilo, tisti, ki je bil zadnja leta duševni oče in vodja koalicije. Ampak vse besede so bile bob ob steno. Koalicija je drvila v vladni hlev kakor čreda ovac. Za bana so dobili drja. Tomašića, že od nekdanj desno roko Khuenovo. Za vladne predstojnike so bili imenovani sami madžaroni. Vse je morala koalicija pogoltniti. Pa še ne dovolj. Nekoliko saborskih mandatov je bilo izpraznjenih; in «narodna» koalicija se je morala zavezati, da bo v teh okrajih volila madžarone.

Vse orožje je torej morala koalicija, ki ima večino v saboru, izročiti Khuenu, oziroma Tomašiću, ki ni imel ne enega poslanca, ki je prevzel vladno, kaj šele da bi bil imel stranko za seboj! In kaj je dobila koalicija za to žalostno, sramotno kapitulacijo? Kaj je dobil narod?

Nič, nič, nič!

Le to, da žuga Tomašić z razpustom sabora in se koalicionasi ne upajo črhiniti in pa, da se je

vrnil v deželo tisti terorizem, tista politična nemoralnost, ki jo je bil vpeljal Khuen-Hedervary.

Volitve v Moroviću so to najbolje potrdile. Mandat v tem okraju je zahteval dr. Šumanović. V kratkem smo že povedali, kdo in kaj je ta imenitni mož. Kakšno klofuto si je dala koalicija z njegovo kandidaturo, pa pojasnjuje najbolje to, da ga je koalicionaški list «Srbobran» v času Pejačevićeve vlade imenoval «crknjeno mrho». Zdaj je morala koalicija sama kandidirati to «crknjeno mrho» in agitirati zanj na vse pretege! Krasna slika, mar ne?

Socialno-demokratska stranka je določila v tem okraju sodruha Vilima Buksega za kandidata. Ker poznamo predobro Šumanovića, našo vladno, naše oblasti in tudi našo koalicijo, smo bili od vsega začetka na jasnem, da bo Šumanović «izvoljen» kakorkoli. Za našo stranko je stališče pri volitvah itak izredno težko; saj imajo volilno pravico le bogatejši ljudje pa uradniki, ki plešejo tako, kakor žvižga vlada. Ampak v omenjenem okraju imamo vendar toliko prisašev, da je bila naša dolžnost, stopiti v volilno borbo. Izkušnje, ki smo jih doživeli pri tej volitvi, so pa vredne vsega našega truda.

Za danes naj navedemo nekatere.

V Adaševcih je na volilnem shodu sodrug Bukseg povedal, da se govori to: Upravnik okrajnega glavarstva, Mitrović, je baje dejal, da se bo ustavila gradnja ceste v Lipovac in Batrovce, če ne bodo Lipovčani glasovali za Šumanovića. Upravnik Mitrović je takrat dal častno besedo, da to ni res. To je objavilo naše glasilo «Pravo Naroda» v Sidu. Uredništvo je pa na to dobilo pismo od občinskega odbornika Iskrčića in Hernauta, da si tega nista iz prsta izmesala, ampak da jima je Mitrović osebno dejal to!

V Moroviću je na dan pred volitvijo obč. beležnik Janković vzel sodrugu Ivaniseviću volilne plakate in ga dal zapreti. V Jameni je obč. policist trgjal Buksegove plakate, pa mesto njih lepil Šumanovićeve. V Adaševcih je obč. beležnik zjutraj

na dan volitve ukazal vsem našim 15 voznikom, da morajo dati konje za «Vorspann» in tako so volilci ostali brez vozov! V Ilincih je obč. beležnik Davidović zažugal, da dobi vsak izgon, kdor bi delal za Buksega. Volilcev, ki so zjutraj prišli v Morović, niso policisti pustili v nobeno gostilno, češ, da je obč. načelstvo vse naročilo za agitacijske lokale za Šumanovića. Že dva dni pred volitvijo ni bilo na okrajnem glavarstvu ne enega uradnika ali sluge, ker je vse «agitiralo» za Šumanovića. Na dan volitve je bilo videti cele gručice pijanih volilcev, ki so jih občinski beležniki gonili na volišče.

Po gostilnah v Moroviću je bila pripravljena jed in pijača za volilce, ki so se izkazali z listki te podobe:

12. maj 1910

Vsak tak listek je bil v gostilni vreden 2 K 60 vin.

Nemara Vam je za danes dovolj teh zanimivosti. Lahko pa naštejemo še cele kupe takih podrobnosti, ki bodo dokazale, kako je bila v hrvaški sabor «izvoljena iz prepričanja» s pomočjo naše dične koalicije «crknjena mrha».

Mladeniški shod v Gorici.

Zabavno je to! Komaj smo v «Rd. Praporu» objavili, da se sklicuje mladeniški shod v Gorici, je že bilo vse naše meščansko časopisje po konci. Oglasili so se gospodje okrog celjskega «Narodnega Dnevnika», pa ljubljanski «Slovenec» in seveda tudi «Soča» in «Gorica», katerima se zdi, da morata poyšod dajati svoj žegen. Kdo jim ne bi verjel, da se jeze nad našim početjem? Ampak da kažejo svojo jezo, je za nas le znamenje, da smo zadeli pravo. In da so gospodje v zadregi, se spozna najbolje po tistem nerodnem modrovanju, s katerim bi radi opravili stvar, ki jima je sitna. Je že tako: Kadar dela to časopisje dovrtipe, po-

PODLISTEK.

Savičev pesimizem.

Dalje.

— Glej, nas si vendar vedno ljubil. V časih svoje najvišje sreče si obračal svoj pogled k nam, v trenutkih najhujših bolečin si iskal v nas tolažbe in miru. In če nisi ljubil nikogar, nikogar, niti sebe — nas si vendar ljubil...

— Nikogar?

Počasi, tiho, mirno je zašumelo to vprašanje v Savičevih ušesih.

— Nikogar? ... Ali je res! Ali je prav res? In ta hip se ni upal reči: da.

— Morda — morda — sem se vendar motil.

Tam iz najskrivnejših, iz najoddaljenejših sfer se je dvigal kakor skozi meglo Rimske Ceste znan obraz iz davnih, davnih časov. Mesečina ga je oblivala, zlati lasje so bili razliti po temnomodrem nebu... Znan obraz iz davnih, davnih časov. Ah, od tistih dni je minilo menda že tisoč let. In vso to dolgo dobo je bilo to lice zaprto v njegovi duši, on pa je tajil sebi in vsemu svetu, a glavno sebi, da pozna tiste oči in da se jih spominja. In sedaj gleda tisti obraz tam gori med svojimi ljubljenimi zvezdami... tako daleč... tako daleč...

V najtankejših gubah njegove duše se je začelo gibati nekaj nežnega in mehkega, višje in višje, dokler mu ni tiha bol napolnila vseh prsi. In vnovič so mu privrele solze v oči.

Kako velikanska laž je bila vsa ta dolga, dolga doba! In on se ni zavedal. Mislil je, da so pristni vsi ti občutki, iz katerih so izvirale njegove misli, njegove nove ideje in tisti ogromni Nič...

— Olga! Oh, Olga! Ljubil sem te vsa ta dolga leta, in v tej ljubezni sem umiral! Še enkrat sem te hotel videti, a to vem šele sedaj... In videl sem Te, v zvezdnih višavah...

— Grozničavo je ihtel, a polagoma se je umiril potok njegovih solz. Le tihotno so še tekle po njegovem licu. Tudi v njegovo dušo se je povrnil mir. Tedaj je dvignil oči še enkrat proti nebu in skozi solze je zagledal med zvezdami drugo lice...

— Tonka!

Šele to noč je izginila njegova prva ljubezen, kajti iz srca mu je rasla druga. Spomin na Olgo ga ni mučil. Roža, ki ga je nekdanj milo opajala z svojo dišavo... Iz vzvišenih sfer pa je plavala dol sveža, boginji zmage slična podoba življenja.

— Tonka!

Zlate zvezde so bliščale skozi tiho noč in njih luč je odsevala v Savičevi duši. Blaga sa-

pica je pihljala med vejami in z nežno roko je božala Savičevo razgreto čelo.

Jesen je in zima se bliža, a Savič gleda zvezde na nebu. Mir je vseokoli kakor na pokopališču, a Savič čuti življenje v sebi...

X.

Savič je bil zopet izpremenjen. Ali tako hitro se ni udal. Bal se je nove zmote in sam sebi ni hotel verjeti. Novo razpoloženje svojega duha je boječe skrival pred Tonko.

— To je bila ena noč. Kdo ve, ali ni bila tudi to sama domišljija?

Debate s Tonko so postale jako stvarne.

— Kakšni so bili prvi ljudje, ki so se skrivali po skalnatih votlinah in po visokem drevju, ki niso imeli ne orožja ne orodja, ki niso poznali ne ognja ne soli? Kako živi danes človeški rod? Ali je ta razvoj argument za pesimizem?

Savič je molčal.

— Najsiromašnejši delavec ima sedaj več pripomočkov za življenje, nego jih je imel nekdanj glavar celega plemena.

Savič jo je nemo pogledal.

Koliko razlike je bilo med divjaki prvih dni in med nemo živalijo? In koliko znanosti, koliko umetnosti je danes na razpolago človeškemu duhu? Kako velikanska literatura priča za duševno delo človeškega rodu? ... Ali ne odgovarjate ničesar?

Dalje prih.

staja smešno. Ker smo v svojem oklicu rekli, da naj naša organizacija napravi mladino razredno-zavedno, se kremažije veliki modrijani po teh uredništvih, češ, če mislimo napraviti iz mladine poseben razred. Nič se ne bojte, gospodje! Mladina, do katere se obračamo, pripada že razredu delavstva in treba je le, da se zavé tega. Grofovskih in baronskih sinčkov itak ne kličemo med se. Gre pa za tiste mladeniče, ki bi jih vi s svojimi «Sokoli» in «Orli» in vsakovrstnimi društvi radi premetili, da ne bi spoznali, kje je njihovo pravo mesto in da bi vam hlapčevali, pa se mislili, da morajo biti ponosni na to.

Gospodi bi bilo najljubše, da bi bila delavska mladina duševno slepa. Toda med nami jih je vendar dosti, ki vidijo. Mi vidimo, da vzdržujejo «Sokole» liberalni kapitalisti, ki pa džannadan izkoriščajo ravno te Sokole v svojih podjetjih. Odkod pa so tisti vinarji, ki jih mogotci «žrtvujejo» za taka društva? Tisočake izprešajo iz delavskega ljudstva, potema vržejo temu ali onemu društvu par kronic in ljudstvo naj bi jih zato še častilo in slavilo kot svoje «dobrotnike». Seveda je pri klerikalcih ravno tako.

Da vam je pa največ ležeče na mladini, že razumemo. Saj znate spekulirati. Mladenič, ki ga vjamete v svoja društva, se bo tam naučil, lizati vam pete in nikdar se vam ne bo treba bati, da bo kot delavec zahteval svoje pravice od vas. Kako naj bi se upal misliti, da je njegovo delo več vredno in da ga izkoriščate s premajhno plačo, s predolgim delavnim časom i. t. d., ko se je naučil, da ste «rodoljubi», «prijatelji ljudstva» in kdove kaj še?

Kar nas je pa zavednih mladeničev — seveda ne aristokratskih gospodov — znamo tudi misliti na svojo bodočnost. Že danes nam je zapisano, da ne bomo milijonarji. Kot delavci se bomo morali bojevati za svoj obstanek in zato nam je ležeče na tem, da bomo imeli v svojih vrstah so-bojevnike; ne pa izdajalce in kapitalistične petoliznike. In zato smo (ne pa dr. Tuma, kakor blebeče premodra «Soča») sklenili, ustanoviti svojo organizacije, seveda sporazumno s stranko. Od te organizacije pričakujemo, da bo dajala mladini, česar ji ne dajejo ne «Sokoli», ne «Orli». Dajala ji bo predvsem izobrazbe. Kazala ji bo, kakšno je njeno življenje sedaj in v bodočnosti, kje je njen prostor v sedanji družbi. Dajala ji bo samozavesti. Pomagala ji bo, braniti se tistih gospodarskih bičev, ki jo tepo vsak dan.

Zatorej, tovariši mladeniči, na noge in v organizacijo! Sedaj, ko nas nasprotniki napadajo, še preden smo jo ustanovili, lahko spoznate, kako potrebna nam je organizacija. Njihovi napadi nam kažejo, da se boje organizacije, ker slutijo, da bo nevarna kapitalističnemu žepu. Vse to vas lahko prepriča. Agitirajte torej od tovariša do tovariša, da bo naš nedeljski prvi shod impozantna mladeniška manifestacija.

Iz vojaškega raja.

Za 87. pešpolk v Pulju bomo res odprli posebno rubriko v listu. Dosedanji opomini niso pomagali; bodo pa morda pomagala druga sredstva. Najprej naj opišemo zadnji dogodek, o katerem se nam poroča iz jako zanesljivega vira. Bilo je dne 3. maja. Oddelek 13. stotnije je imel vaje. Poveljeval je nadporočnik Peter Farsch, vedno čmeren človek, ki pa je bil ta dan še posebno slabe volje. Menda se je hotel iznebiti svoje jeze, pa je je začel stresati nad vojaki, ki niso bili ničesar krivi.

Ko je oddelek prikoral na prostor za vaje in na ukaz obstal, je jel nadporočnik s pikrimi pogledi ogledovati vojaka za vojakom. Mislil je pač, da se bo lahko znesel nad katerim in si tako ohladil svojo jezo. Res mu je oko obtičalo na vojaku, katerega baje nikdar ni mogel trpeti in zagrmel je: «Sie blödes Gesicht!» (Budalasti obraz — trapasti ksit). Potem se je obrnil k četovodji: «Sie Zugführer! Diesen Mann mit dem bl dem Affengesicht teilen Sie mir immer in das zweite Glied ein!» (Četovodja! Tega moža z njegovim bedastim opičjim obrazom mi postavljajte vedno v drugi red!)

Te «dostojne» besede olikanega gospoda nadporočnika bi bile lahko razburile ljudi. Ampak opazilo se to ni. Kdor je bil sam pri vojaki, bo že razumel. Vendar se pa moštvo ni moglo popolnoma premagati in se je nasmehnilo. Sedaj je imel častnik vedo na svojem mlinu. Četovodja je

dobil ukaz, komandirati «Kehrt euch!» Omeniti moramo, da se je to godilo na cesti, ki je bila na novo posuta z debelim, ostrim kamenjem. Potem je dobil četovodja drugi ukaz: Komandirati dvajsetkrat zapored «Nieder».

Tistim, ki niso bili tako srečni, da bi bili smeli služiti pri vojaki, moramo povedati, da mora na tak ukaz vojak z največjo naglico telebniti na tla, puške tako držéč v roki, da je ne poškodeje. Na komando «Auf» pa mora zopet kar najhitreje skočiti na noge in se postaviti «Habt Acht».

To se je torej imelo zgoditi dvajsetkrat zaporedoma! Mogoče, da so se vojaki zasmilili četovodji, mogoče, da se je zmotil v štetju. Vemo pa to: Ko je četovodja nehal komandirati, je pristopil nadporočnik in dejal: «Meni se zdi, da to ni bilo dvajsetkrat. Napravite še enkrat.» To se je zgodilo in inteligentni častnik se je radoval, videč, kako so že povsem penasti vojaki obtolčeni padali po kamenju ter lovili sapo. Tudi to mu se ni bilo dosti. Ukazal je, še parkrat ponavljati. Tako so napravili vojaki gospodu nadporočniku na zabavo 29 krat «Nieder», razbijajoč si pri tej «vaji» roke, kolena in obraze.

Naš zaupnik se je informiral o posledicah te nečlovečnosti in je izvedel, da je veliko število vojakov vsled tega brutalnega napora obbolelo in so morali iti na zdravniško preiskavo. Za nekatere se je baje dokazalo, da so nevarno poškodovani. Seveda jih je bilo mnogo tako boječih, da se sploh niso oglasili...

Tako se torej ravna s sinovi ljudstva pri vojaki. Zato so matere trpele z njimi, zato so očetje imeli skrbi, da napravijo nazadnje taki gospodje invalide iz njih.

Cemu so vsi ukazi vojnega ministra zoper trpinčenja vojakov? Če mislijo nekateri predpostavljati, da je boj zoper njihove brutalnosti le za šalo, jim bomo pa vendar dokazali, da se motijo. Gospodje so nekoliko preveč ošabni. Če ne bi bilo tistih, ki jih oni mučije, ki so, preden so prišli k vojakom in ki bodo, kadar odidejo od vojakov, s svojimi delom ustvarjali vrednosti tega sveta, tedaj ne vemo, odkod bi prišel denar za gaže in za zabavice prešernih gospodov. Kakor se vidi, so bile naše dosedanje besede pri 87. pešpolku bob ob steno. Poskusimo torej drugače. Bomo videli, kaj bomo slišali v parlamentu.

Ogrske volitve in socialisti.

Socialno-demokratska stranka na Ogrskem je izdala za državnozbornske volitve, ki bodo prve dni meseca junija oklic, v katerem nahajamo nekatere zelo zanimive podatke.

Najprej se manifest bavi z veleposestjo. Na Ogrskem je 3768 veleposestnikov, ki imajo v svojih rokah 11,903.246 katastralnih juter zemlje. Zato pa ima 2,123.634 malih kmetov za cel milijon juter manj zemlje kakor 3768 veleposestnikov. Poprečno ima vsak veleposestnik od zemlje 126.000 kron letnega dohodka; med njimi so pa tudi nekateri, ki «zaslužijo» po 2 do 3 milione kron na leto. Leta 1908. je prišlo 15.000 posestev za ceno 40 milijonov kron na beben. Te so bile večinoma posesti siromašnih kmetov. Novih zemljskih dolgov se je vpisalo 846 milijonov, eksekutivno se je intabuliralo na 103.399 posesti 103,500.000 kron. Dolgovi kmetov se narasli za 350 milijonov kron.

Poprečni letni zaslužek poljedelskega delavca znaša 410 kron. Leta 1908. je bilo 10.834 poljedelskih delavcev, ki so jih zadele nezgode; med temi je bilo 296 smrtnih. Na vsakega takega delavca je prišlo 50 kron odškodnine!

Leta 1908. je znašal dobiček delniških družb 67 milijonov. To je denar iz potu in krvi delavcev.

Dve tretjini vsakega delavstva zaslužita največ po 2 K 50 vin. na dan. Naznanilo se je 19.468 nezgod; poprečna odškodnina od bolniških blagajn je znašala 20 K 75 vin. Družine ubitih so dobile po 40 K 99 vin. Drugega zavarovanja sploh ni! Usoda rudarjev je pa še hujša. Med 69.259 rudarji je bilo 5974 nedoraslih otrok. Mezda rudarjev se giblje med eno kreno do 3 K 80 vin., žene in zaslužijo po 40 vinarjev na dan!

Grof Aleksander Nakó ima 13.000 juter zemlje in plačuje 1 K 52 vin. davka za jutro; mali kmet, ki ima 3 do 5 juter, plačuje po 3 K 56 vin. za jutro!

Leta 1908. se je naložilo ljudstvu 224 milijonov konsumnih davkov. Davek na alkohol znaša

91 milijonov, na sladkor 45 milijonov, na meso 8 1/2 mil. Od tobaka in soli ima država 173 1/2 mil. kron.

Kako živi ogrsko delavstvo? Marsikje stanuje slabše od živine. V Budimpešti se nahajajo stanovanja, kjer je po 10 do 15 oseb v eni sobi, tupa-tam celo po 30. Leta 1907. se je izselilo z Ogrskega 209.169 oseb. Leta 1908. si je 3621 ljudi vzelo življenje. Na leto umira za jetiko okrog 66.000 ljudi. Od 100 bolnikov jih umira po 45 brez zdravniške pomoči. Na 4500 ljudi prihaja komaj po 1 zdravnik, na 9000 ljudi po ena lekarna.

Zato pa je bilo leta 1908. na Ogrskem 13.664 duhovnov, 5209 menihov in 2328 nun.

Na Francoskem je med 100 osebami 28 volilcev, v Avstriji 27, na Ogrskem celih 6.

Največje važnost polaga oklic na splošno, enako, tajno in direktno volilno pravico.

Shodl.

Shod kovinarjev. V nedeljo, dne 22. maja se vrši sestanek kovinarjev v salonu pri Perlesu, Prešernova ulica, poleg glavne pošte. Začetek ob pol 10. dopoldne. Agitirajte za udeležbo. Dobe se vabila pri sodr. Berdajsu, Šelemburgova ulica št. 6/II.

Podgora V soboto, 14. t. m. smo imeli tukaj shod, tako dobro obiskan kakor že davno ne. Na shodu sta poročala sodruga Petejan in Milost o pomenu De'avske hranilnice in posojilnice v Gorici. Sklenilo se je soglasno, ustanoviti v Podgori vplačevalnico, ter je bil za blagajnika izvoljen sodrug Benini, vodja tukajšnjega konsumnega društva. Liberalni in klerikalni hujškači ščujejo tudi zoper ta zavod kakor zoper vse, kar je socialistično, pa trosijo o hranilnici vsakovrstne laži, da bi ji škodovali z obrekovanjem. Delavcem se ni treba nič ozirati na te čenče. Dokler ima delavska hranilnica sedanjo podlago, sedanje vodstvo in sedanjo kontrolo, je gotovo bolj sigurna od meščanskih zavodov, ki hodijo rakovo pot. Delavci, agitirajte za Delavsko hranilnico, ki je naš denarni zavod.

Vrtobja. V nedeljo, 15. t. m. je bil pri nas javen shod, na katerem je govoril sodrug dr. Tuma o deželnozbornem volilnem redu in o splošnem položaju na Goriškem. O tem shodu, ki je bil izvrstno obiskan, objavimo obširnejše poročilo.

Socialni pregled.

Celjska podružnica zveze krojačev ima v nedeljo, dne 22. maja t. l. v gostilni pri „Jelenu“ ob 10. uri dopoldne društveni shod z dnevnim redom; 1. Računsko poročilo. 2. Pomen organizacije. 3. Raznoterosti. Krojaški pomočniki v Celju naj se shoda polnoštevilno udeležijo.

Krojaško mezдно gibanje. V Gmündenu je mezдно gibanje krojačev. Prizadetih je več delavnic.

V Pulju se stavka krojačev pri tvrdki Steiner nadaljuje.

V Welsu so krojaški pomočniki dosegli jako lep uspeh. Mojstri so sprejeli trirazredno plačilno tarifo, ki obseza do 30 odstotno zvišanje plač.

V Solnogradu se je pred nekaj tedni sklenila nova pogodba med mojstri in pomočniki. Sedaj pa se kuja 18 malih mojstrov, ki nočejo pripoznati tarifa. Od teh „mojstrov“ imajo nekateri po enega pomočnika, drugi pa nobenega. Sivar je vsled tega precej brezpomembna.

V Št. Hipolitu se je stavka končala s polnim vspehom.

V Beljaku se je mezдно gibanje krojačev končalo 28. aprila t. l., in sicer mirnim potom. Doseglo se je povišanje plač pri velikih kosih (Großstücken) od 60 vinarjev do 1 krone, pri malih kosih (Kleinstücken) 40 vinarjev od kosa i. dr. Novi tarif se je sklenil za tri leta. Tudi g. Pichler, ki ima največjo delavnico in se pogajanj ni udeležil, je izjavil, da akceptira novi tarif.

Reka in Sarajevo sta za krojaške pomočnike zaprta. Naj nihče ne hodi tja!

Monakovo. Tu se stavka nadaljuje.

V Švici je boj med krojaškimi mojstri in pomočniki končan in lahko se reče, da so delavci zmagali na vsej črti. Takega krojaškega mezdnega boja Švica še ni imela. Boj se je raztezal malone po celi deželi. Več nego dva meseca je zahtevala mogočna organizacija krojaških mojstrov v Švici (društvo krojaških mojstrov) od organiziranih pomočnikov, da se morajo pogajati na podlagi takozvanega „Generaltarifa“, ki naj bi veljal za celo Švico. Ko so pomočniki odločno odklonili to zahtevo, so jih mojstri izprli in ta izpor je trajal nad dva meseca. Toliko časa so bili mojstri solidarni v tem, da se morajo delavci brezpogojno podvreči zahtevi vodstva mojstrov. Potem pa, ko so se prepričali, da se delavci ne bodo podvrgli njihovim zahtevam, se je pričela tiha opozicija proti centralnemu vodstvu mojstrov. Ta opozicija se je izpremenila v pravcato revolucijo in na zboru mojstrov v Aarau-u so sklenili, da opuste prvotno zahtevo. S tem je bil „Generaltarif“ pokopan! Podjetniki niso imeli več vezanih rok ter so se podvzivali, da sklenejo po vseh krajih lokalne po-

godbe. Delavci so dobili pri lokalnih pogajanjih nepričakovano obilo uspehov. Delovni čas se je povsod skrajšal. V Št. Gallenu in Luzernu se je uvedel 9¹/₂ urni delovni čas, v Baselu se je delovni čas skrajšal od 66 ur na 58, v Winterthuru od 63 na 59 ur i. t. d. Plače so se zvišale za 8 do 15 odstotkov. Poleg tega so dosegli celo vrsto drugih poboljškov, ki pomočniki nanje sploh niso računali. Dasi so bili podjetniki organizirani, se je vendar pokazalo, da so jim delavske organizacije kos. Res dobri organizaciji pomočnikov so se morali udati!

Občni zbor zadruge krojačev v Ljubljani. V nedeljo, dne 8. maja t. l. se je vršil občni zbor zadruge krojačev, krojačic i. t. d. v Ljubljani. Dnevni red je bil zelo obširen. Pri zadnji točki dnevnega reda se je prečitala tudi resolucija, katera je bila sprejeta na zadnjem pomočniškem občnem zboru. Najbolje prizadeti mojstri so se že med čitanjem oglasili ter delali neumne dovtype, posebno se je odlikoval neki Slovnik, ki sam ne ve, kaj hoče. Tudi načelnik zadruge g. Jeločnik je bil jako zgovoren. Pripovedoval je, da imajo pomočniki vedno vse polno zahtev in da hočejo imeti salone za delavnice in kdove kaj še vse. Seveda so ga pomočniški zastopniki odločno zavrnili in primerno poučili. Potem je soobr. Brozovič pojasnil razmere, ki vladajo pri šiviljah. Šivilje, ki postanejo pomočnice, dobivajo po 40, 60 in 70 vinarjev do ene krone dnevne plače in celo samo 2 K na teden (to je brez hrane in stanovanja). One, ki so že več časa pomočnice, imajo po eno do dve kroni in jako malo jih je, ki dobivajo 2 kroni plače na dan. Opozarja navzoče delodajalke na sedanjo druginjo ter zahteva, da naj pomočnicam plače primerno zboljšajo. Seveda so navzoče delodajalke trdile, da to ni res, da tako slabo plačujejo, in navajale polno vzrokov, češ, nekatere delavke še toliko ne zaslužijo i. t. d. Če se le kaj zime o zboljšanju plačila, takrat so pomočniki in pomočnice vsi slabi delavci in nobeno delo ni nič vredno, tako da je vsaka zahteva neopravičena in pretirana. Že poznamo! Ker ni bilo mogoče več razpravljati o teh stvareh na občnem zboru in so nekateri že odšli, drugi pa so nestrpnost čakali zaključke, moramo omeniti sledeče: Krojaške delavnice v Ljubljani (izvemši nekatere) so tako slabe, da se krojaškimi pomočnikom niti ne sanja o kakih salonih. Radovoljno bi sprejeli take delavnice, ki bi bile res podobne delavnicam, ne pa neslužnim luknjam v katerih se nič ne vidi, ne ob lepem in še manj ob slabem vremenu. Svetujemo ljubljanskim krojaškimi pomočnikom in pomočnicam, da pristopijo vsi v strokovno organizacijo. Edino potom čvrste organizacije si lahko pribore človeške razmere. Ako bodo pomočniki dobro organizirani, bo različnim mojstrom prav kmalu minilo veselje do slabih in slanih dovtipov!

**** Okrajna bolniška blagajna v Gorici je imela v nedeljo, 15. t. m. svoj občni zbor.** Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je imela leta 1909. dohodkov 124.677 K 07 v., izdatkov 120.209 K 26 v., prebitka 4471 K 81 v. Rezervnega fonda je 105.602 K 82 v. To poročilo je najboljši odgovor nasprotnikom, ki stikajo po vseh mogočih sredstvih, da bi izpodkopali vpliv sedanjega delavskega odbora in mu vzeli zaupanje članov. Pri dopolnilni volitvi sta bila soglasno izvoljena sodruga Josip Petaja in Josip Šborsilj. Soglasno so se izvršile tudi volitve v nadzorstvo in razsodišče. Zastopniki delodajalcev se niso niti udeležili občnega zbora, zastopnik magistrata je pa prav brez razloga zapustil zborovanje ob glasnem protestu delavskih delegatov. Omeniti moramo, da je bolniška blagajna izdala vse tiskovine, pravila in letno poročilo tudi v slovenskem jeziku, kar se ni godilo še nikdar prej: «Soča» bo pa vseeno pisala, da je vse italijansko in da je sodrug Callini sovražnik Slovencev. Zadnje leto je poteklo v znamenju boja med odborom bolniške blagajne ter magistratom in delodajalci, od katerih se delavski delegati niso dali terorizirati. Pa se tudi zanaprej ne bodo dali, ampak bodo skrbeli edino za interese delavskega zavoda in zavarovanih delavcev.

Domače vesti.

— O «Unionskih» navadah smo zadnje objavili kratko beležko, v kateri je bilo povedano, da je ravnatelj Bračič natakarkemu vajencu pljunil v obraz. Ker sta bila pred zadnjo številko dva praznika, smo se mrcali omejiti na kratko vest. Toda stvar je preresna, da bi se smela kar mimogrede opraviti. Nama je čisto vseeno, v cigavih rokah je hotel «Union»; liberalizem ali klerikalizem — kupčija je kupčija. Zato tudi ne gre. Ampak če je tako ravnanje, za katero je težko najti dovolj kritično besedo, napram vsakemu udeležencu vredno najstrožje obsodbe, velja to še bolj za zlostavljanje ubogega «pikola». Dorasel uslužbenec se bo vsaj znal braniti in ne verjamemo, da bi pogum gospoda direktorja segal tako daleč, da bi se upal na tak način napasti kogarkoli drugega izmed osebja. Ampak kaj naj napravi «pikolo»? Molčal bo — tako si misli junaki ravnatelj. In odtod njegova korajža. Seveda je sodišče tudi za vajenca; ali tisti so redki, ki se upajo poklicati zakon v pomoč proti svojemu gospodarju. Kdor prihaja večkrat v omenjeno kavarno, je že lahko videl jokajočega pikola. Gostje se za to navadno ne

brigajo veliko; mislijo si, da ga je kdo «pošteno» ozmerjal ali pa malo zlasal. Infamija začenja seveda že pri lasanju in klofutanju. Kar pa je storil ravnatelj sedaj, presega že vse meje. Ne vemo, kaj je ali kaj bo storil insulzirani vajenec. Toda tisti, ki imajo menda nekaj oblasti nad tem čednim direktorjem, naj poskrbe, da se napravi temeljit red. Ne le vajenec, ampak tudi gostje imajo pravico, zahtevati zadoščenja. Upajmo, da ga dobe.

— **Halleyev komet** Danes zjutraj smo sli torey skozi kometov rep in kakor se vidi, se nam ni nič zgodilo. Poslej se opazuje komet zvečer, po solnčnem zahodu, na zapadnem nebu. Solčni vzhod je kazal povsem nenavadno, prekrasno sliko, nekoliko podobno solnčnemu mrku, toda veličastnejšo. Solnce se je ves čas povsem dobro opazovalo, a bilo je pokrito s senco kometovega repa v podobi velike, okrogle, navidezno zelenkaste ploče. Okrog solca je nebo včasih zažarelo, kakor v ognju in barve so se izpreminjale. Bil je nepozaben užitek.

— **Nesreča na istrski železnici.** V sredo zjutraj se je zgodila na istrski progi državne železnice nesreča, povsem podobna oni, ki se je primerila dva dni prej pri Brezicah. Pri Vodnjanu (zadnja postaja med Puljem) je jutranji vlak št. 312 zgrabil voz in ga pomečkal; dve osebi sta v sled tega mrtvi, ena pa je ranjena. Nesreča se je zgodila kakor po nava v takih slučajih: Zatvornice so ostale odprte, prišla sta dva voza, stojičevodja ju ni mogel opaziti, še manj je mogel zadnji hip ustaviti vlak. Ob prvi voz je trčil stroj. Na tem vozu je sedela 17letna Lucia Delearo in njen svak Andrea Damiani, na drugem pa 48letna mati Lucije, Damiana Delearo. Prvi voz je stroj popolnoma razbil. Voznik Damiani je odletel daleč stran in se pri padcu tako hudo poškodoval, da je v bolnišnici v Pulju kmalu umrl. Lucio Delearo je vlak vso razmesaril; ostala je mrtva na mestu. Njosa mati je navidezno lahko ranjena. Seveda bo tudi v tem slučaju «kriv» čuvaj, ki ni zaprl zatvornic. Nam se pa zdi, da so te ponovne nesreče glasen memento železniškim upravam, da naj končno z vso resnobo rešijo že davno pečeče čuvajniško vprašanje. Vseh teh nesreč ni kriv nihče drugi kakor železniški kapitalizem. Zivljenje nestetih ljudi se polaga v roke takega železniškega suznja, natovorji se mu cel kup predpisov in odgovornosti, živ krst pa ne vpraša, če je sploh človeku mogoče opravljati vse dolžnosti v takih razmerah, v kakršnih žive železničarji. Po naših informacijah je imel prizadeti čuvaj 19 ur službe. To naj bi le 14 dni poizkušali gospodje železniški ministri, sekcijški načelniki pa razni ravnatelji! Služba je služba, spanec se mora premagati — pravijo gospodje. Poizkusijo naj vendar sami, dokle se da priroda terozivirati! In kakšna naj bo natura takega ubogega suznja, ki ima morda 60 kron na mesec? Kako naj se ohranjuje tako krepkega in svežega, da mu bo po naporni službi zadostovalo 5 ur spanja? Zadnji železniški nesreči res tožita kriče. Tožita pa tiste, ki si že dvajset let maše ušesa, pa so gluhi za vse opravičene zahteve železniškega osebja.

— **Proti čuvaju in čuvajki v Vodnjanu in v Brezicah** se gotovo vodi stroga preiskava. Zanimalo bi nas pa, če se je vodilo kaj preiskave proti tistim višjim gospodom, ki so kljub predpisom v silni burji odpravili iz Trsta vlak po ozkotirni železnici, pa ga je burja prevrnila pri Miljah. Predpisi menda ne veljajo samo za uboge čuvaje in čuvajke. Vprašali smo že enkrat, pa ni bilo odgovora. Ali ga sploh ne bo? Ali bo treba vprašati na drugem mestu?

— **Državne ustanove za obiskovalce o. kr. umetne obrtne strokovne šole v Ljubljani.** Na tem zavodu je razpisanih za prihodnje šolsko leto 1910/11. več državnih ustanov po 20—40 kron na mesec — Ustanove so v prvi vrsti namenjene stavbnim obrtnikom (zidarjem, kamnosekom in tesarjem), ki hočejo obiskovati dotične triletne kurze, potem pa tudi mizarjem in podobarjem, ki so namenjeni vstopiti v oddelek za pohištveno in stavbeno mizarstvo, oziroma za lesno in kamneno podobarstvo. Prednost pri oddaji ustanov imajo prosilci, ki so izučeni v enem izmed navedenih obrtov in so dovršili obrtno nadeljevalno šolo. Nekolekovane prošnje, opremljene s krstnim in demovinskih listom, z učnim, oziroma delavskim izpričevalom, s šolskimi izpričevali in z ubožnim listom, je vložiti do 10. junija t. l. pri ravnateljstvu c. kr. umetno-obrtne strokovne šole v Ljubljani.

— **Zemlja zasula železniški tir.** V četrtek se je udrla zemlja na železniški tir pri Žabnici ter je ustavljen promet na progi Trbiž-Pontafelj. Lukus-vlak Nica-Dunaj je moral v Žabnici ustaviti.

Zadnje vesti.

Jubilej «Delničkih» Listu. Dunaj, 17. maja. Glasilo češke socialno-demokratske stranke na Dunaju, «Delnické Listy», je v nedeljo praznovalo svojo dvajsetletnico z veliko slavnostjo v «Delavskem Domu» v 16. okraju. Udeležba je bila tako ogromna, da je zmanjkalo prostora, dasi so bili razven velikanske dvorane odprti še vsi stranski lokali. Sodelovali so vsi pevski zbori čeških organizacij, razni solisti, glasbeni zbor i. t. d. Od nemških sodrugov so se udeležili slavnosti glavni urednik «Arb. Zeitg.» sodrug Austerlitz, poslanec sodrug Beer za izvrševalni odbor, poslanec

sodrug David za nemško nižjeavstrijsko organizacijo, sodrug Huppert za strokovno komisijo. Slovaške sodruge so zastopali Lehocky, Benda in š; trije sodrugi iz Presburga. V imenu češke žurnalistike je prišel čestitat ces. svetnik Penizek. Med brzojavnimi in pismenimi pozdravi so bile čestitke sodruga Adlerja, Kautskega in drugih. Slavnost je bila v vsakem oziru impozantna.

Socialistična konferenca v Pragi. Praga, 17. maja. Tukaj je o praznikih zborovala konferenca deželne organizacije češkoslovske socialno-demokratske stranke. Med drugim se je bavila z jezikovnim vprašanjem na Češkem ter je odobrila izjavo kluba čeških socialno-demokratskih poslancev. (To izjavo priobčimo v prihodnji številki «Rdečega Prapora».) Konferenca je sklenila, postriti boj za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor in občine z vsemi dopustnimi sredstvi.

Krvavi spopadi na Špankem. Valencia, 18. maja. Ko se je poslanec Soriano predvčeranjem vrnil iz Madrida, so ga republikanci tako hrupno sprejeli, da je žandarmerija in policija «morala» (?) posredovati. Ker so demonstrantje obmetavali žandarmerijo s kamenjem (kar za svojo zabavo menda?), je morala rabiti orožje. Mnogo demonstrantov je ranjenih, nekatere so aretirali. Neki policijski častnik je bil z bodalom ubit.

Ustava v Abesiniji. Milan, 17. maja. «Secolo» ima iz Adis Abeba sledeče poročilo: V zastopstvu bolnega cesarja Menelika vladajoči Ras Tesama, ki je dlje časa študiral evropske institucije in je pristaš ustavnosti, je pred tedni priporočal ministrskemu svetu, naj se vpelje v Abesiniji nekaka primitivna ustava ter je predložil načrt. Vpeljati bi se imel parlament, v katerem bi bili za začetek zastopniki izmed najuglednejših odličnjakov in učenjakov. Ministrski svet je pritrdil temu načrtu. Parlament, ki bo v začetku reševal le upravna vprašanja, se skliče kmalu. (Kakor se vidi, bo to zelo skromen parlament. Ampak kaj hočemo? Bosenski sabor tudi nima kaj prida večjih pravic. A Bosna je v Evropi in del Avstro-Ogrske, Abesinija pa je v črni Afriki.)

Novo spletkarije v Srbiji. Belgrad, 18. maja. «Mali Zurnal» objavlja razburljiv članek, ki zahteva, da se skliče velika skupščina za rešitev prestolonasledniškega vprašanja. List napada vlado, češ, da je prekršila ustavo, ko je pripravila kronskega princa Jurja z različni «zvižčami» do tega, da se je odpovedal prestolu. (Ker je mladi gospod z dolgim jezikom do smrti osuval in obunkal svojega služabnika, bo nazadnje še gozbezdavo prinče «uboga žrtev!») Omenjeni list piše: «Iz najboljšega vira vemo, da je sekcijški načelnik v ministrstvu za zunanje zadeve, doktor Spalajković bivšemu nasledniku izmamil pravico, ki mu gre po ustavi. (Po ustavi spada Jurček v ječo, ne pa na prestol.) Mi imamo danes dva naslednika: Zakonitega Jurja in enega, ki ga hočejo vladajoči po nezakoniti poti spraviti na prestol, Aleksandra. (Za Srbe bi bi bilo memara najbolje, če ne bi «imel» ne enega, ne drugega.)

Balkanske homatije. Solun 18. maja. Blizu Prepolca so Srbi streljali na turško patrolo in ubili enega turškega korporala, enega vojaka pa ranili. Na srbsko mejo je odšla turška patrola, ki jo vodi častnik, da protestira proti dogodku.

Solun, 18. maja. Med Arbanasi in Torgut Ševket pašo se je z odobrenjem vojnega ministristva sklenil dogovor, da ne bode turško vojaštvo preiskovalo hiš, ampak da bodo vstaši oddali orožje svojim občinskim načelnikom, ki ga bodo izročili Ševket paši. Doslej so prijeli 33 voditeljev vstaje. Postavijo jih pred vojno sodišče.

Solun, 18. maja. Desettisoč Grkov iz kočanskega okraja je priredilo protesten shod, ker je vojno sodišče baje po krivem obsodilo deset Grkov na 15 let ječe.

Alpinizem.

Predavanje dr. Henrika Tume dne 17. aprila 1910 v planinskem društvu «Die Naturfreunde» na Jesenicah.

Konec.

V boju plemen in rodov med seboj se je razvijal človeku um; človek se je delil v gospode in suznje, in vse stremljenje mu je bilo vladanje in bogastvo. Le suženj, poljedelec in pastir je ostal v dotiki s prirodo, ali brez izobrazbe.

Ko so bili Rimljani podvrgli ves tedaj znani svet, tedaj se je človeštvo grupiralo v maloštevilne gospode in bogataše in v milione suznjev. Tekom stoletja je tudi zaslužnjeni svet postal deželen napredujoče kulture in v njem se je zbudilo hrepenenje po svobodi, nastalo je spoznavanje enakosti ljudi.

Nastopil je Kristus kot nositelj tega gibanja in pri njem najdemo novo razmerje človeka s prirodo, čut enakosti in enote s prirodo in ljubezen človeka do rastlin in živali. Izraža se nam to v lepih besedah Kristusovih: da Bog skrbi za človeka, kakor za lilije na polju in ptice pod nebom. In lahko rečemo, da je ta moment eden bistvenih v duši alpinista. Čut združitve s prirodo, enakosti s prirodo, ljubezen do rastlin in

živali je, kar vleče modernega človeka s tako silo med prirodo.

Za Rimljani so prišli lovski divji germanski narodi, ki so se polastili rimskega cesarstva in razdelili gospostvo med seboj. Pod njih krutim mečem je nastalo in se združilo zopet mnogo milijonov krščanskih tlačanov, brez pravice in brez omike. Nasledniki Krista, duhovniki, so se združili s posvetno močjo za skupno izkoriščanje podložnih tlačanskih mas. Stik s prirodo se je zopet omejil na kmetovalca in pastirja v vaseh in samotnih gorah. Karakteristično pa je za germanske države in življenje evropsko pod njih uplivom, hrepenenje po novih deželah in novih krajih, posledica novega vikinškega življenja Germanov. Lahko rečemo, da je drugi moment alpinista to stremljenje po neznanem, po boju.

Zveza fevdalizma s klerikalizmom je privedla do korupcije. V obrtni in delavni masi se vsled brezmejnega izkoriščanja kupiči sovraštvo in srd proti tlačiteljem ter neznansko hrepenenje po svobodi. Zopet se oglašajo starokrščanski komunizem, enakost in bratstvo med tlačani. In pod fevdalizmom in klerikalizmom v francoski revoluciji je priklopelo na dan stremljenje ljudstva po svobodi. Bistvo pravega alpinista je tudi to čuvstvo svobode.

In ljudske mase se organizirajo, prihajajo do spoznanja svoje moči, pridejo do zavesti gotove zmage. Moment zmagozavestnosti bi imenovali kot četrti psihološki moment alpinista. Ljubezen do prirode, stremljenje po neznanem, hrepenenje po boju in zavest končne zmage nad vsemi strahotami in težavami gorskih velikanov, to tvori dušo alpinista.

Ako je to psihologija alpinizma, pa sloni alpinizem tudi v socialnih razmerah. Deliti moramo človeško družbo v dva sloja, v sloj posedujoči in sloj delujoči; tam se je nagromadilo bogastvo in izobrazba do presitosti, korupcije in perversnosti. Boljši, zdravi del inteligence se s studom odvrta od te družbe in se izkuša v prirodi iznebiti mestne mehkužnosti, čuti potrebo, prenavljati kri v življenju in boju in s težkim trudom med prirodo.

Po drugi strani pa vidimo milione in milione delavcev, nakupičenih v tesnih fabričnih prostorih, polnih dima in smradu, ki željno čakajo dan prostosti, dan praznika, da iščejo duška v prirodi, da osvežijo svoje otrpnjene ude od enakomernega dela. Kakor vodi inteligenta v prirodo stremljenje po prenovljenju telesnih in duševnih sil, tako vabi delavce v prirodo ljubezen in čut do svobode. Tu med samotnimi gorskimi vrhovi nima tlačitelja nad seboj! Tu se čuti brata z rastlinami, tu čuti tembolj tovarištvo svojih vrstnikov, tu se končno najde z alpinistom-inteligentom, v gorah najde prvič polno enakost, plod enega in istega stremljenja, izvirajočega iz ljubezni do prirode, iz stremjenja po svobodi in zavesti moči in zmage.

Alpinistika je tako prerajateljica dekadentnih višjih slojev in buditeljica tlačanih nižjih slojev. Alpinistika uči meščana zmernosti, vladanja samega sebe in priprostega veselja; v delavcu pa ustvarja nove višje potrebščine, socialne in estetične. Delavec, ki je enkrat zašel v veličastno oživljajočo prirodo, se loči od nedeljske zasmrajene krčme, alkoholizma in seksualizma in čuti potrebo po višjem, po boljšem; nedelja mu ni samo dan prostosti, mu je tudi dan estetične in socialne povzdige.

Tako lahko rečemo, da je alpinistika postala mogočen faktor v izenačenje ljudstva, približuje razne sloje ljudstva med seboj in kaže smeri novega življenja. nove vere, ki temelji pred vsem v čutu bratske ljubezni, veselja do življenja in sedanje sreče, brez bojazni pred smrtjo.

Društvene vesti.

§ **Sodrugom pevcem na znanje.** Pevske vaje se vrše odslej redno vsak torek in petek. Ta izpremema je bila z ozirom na vaje dramatičnega odseka in vaje tamburaškega zbora »Vzajemnosti« potrebna. Sodrugci pevcji so naprošeni, da se vaji, ki se vrše v salonu hotela »Ilirija«, vedno polnoštevilno in ob pravem času udeležujejo. Dalje namerjamo, da se vrši v petek, dne 20. maja po kratki vaji zborovanje pevcev.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in birtvalcib

Rdeči Prapor

Raznoterosti.

† **«Sveti Peter» v ječi.** — Navihani slepar je prišel v vasi Zubri na Moravskem k zelo pobožni, tudi babjevni vdovi, predstavil se kot «Sveti Peter», ki preskrbuje za sedaj ljudem proti primernemu plačilu dobre sedeže v nebesih, ko bo namreč dne 19. maja ob koncu sveta pred nebeskimi vrati velika gnjoča. Vdova je seveda hotela imeti sedež v prvi vrsti. Ta sedež je pa stal 800 K. Vdova je dala na račun 10 K in potolažila «svetnika», da mu izroči drugi dan ostalo svoto. Pri hranilnici so jo pa uradniki vprašali, čemu rabi toliko denarja, ona jim je povedala in orožniki so drug dan aretirali «Svetega Petra», ko je prišel

k vdovi po denar za sedež. «Sveti Peter» je na ta način preskrbel samemu sebi sedež v ječi.

† **Nova bolezen.** Na belgrajski bolnišnici se je pojavila nova bolezen, ki je zahtevala že več žrtve. To novo bolezen studirajo zdravniki doslej še brez posebnega uspeha.

† **Priznal po mnogih letih** V Plzau na Češkem je obolel krčmar Weiss in ker se je bal smrti, je priznal, da je pred leti vrgel prokurista Bernadta v neko brezno, kjer se je ta ubil. Weiss je bil sicer dvakrat osumljen tega dejanja in dvakrat v preiskovalnem zaporu, toda bil je zopet izpuščen radi pomanjkanja dokazov.

H. Suttner

Ljubljana Mestni trg nasproti rotovža.

Priporoča svojo bogato zalogo pravih švicarskih ur, zlatine in srebrnine najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Cenik na zahtevo zastoj in poštine prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo tvrdko, kjer boste najbolje postreženi. 97

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo za čevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in vazelino z mednarodno znamko Ciril Metoda ter Polerin čistilo za kovine.

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana. 52-18

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu, kot požirek pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!

Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernova ulica števil. 9

10-10

priporočata v največji izbi po najnižjih cenah

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice.

Prvi kranjski pogrebni zavod

FR. DOBERLET

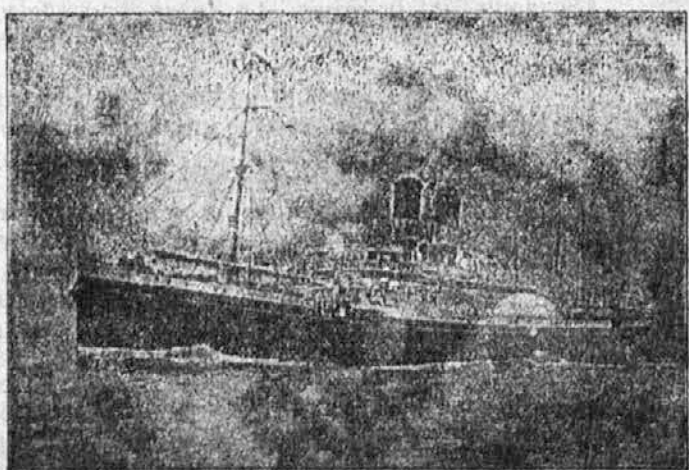
Ljubljana, Frančiškanska ulica števil. 10.

Ustanovljen leta 1888.

26-4

Telefon števil. 97.

Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi pogrebov se tičeče stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinsko-kolesne krste lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo. Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični vencji s primernimi trakovi z napisom in brez napisov.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

52-17

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z največjimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopaljo i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.